

תצא

בין אחדות להפרדה: היתר כלאים בהקדש

מבוסס על: לקוטי שיחות חלק כ"ט, שיחה א' לפרשת תצא

- מהו יסוד וטעם החילוק בין איסורי בשר בחלב, שעטנז, כלאי בהמה (שור וחמור) וכלאי השדה?
- היתר ה'שעטנז' בציצית ובמקדש: מהו החילוק בין כלאי בגדים (שעטנז) לשאר איסורי הכלאים?
- ערבוב 'סדרי בראשית': מהו סוד איסור ה'שעטנז' והכלאים, ואיך ערבוב המינים פועל 'למעלה'?
- אחדות והפרדה: באיזה מקרים 'התכללות המידות' איננה אפשרית גם בעולם הקדושה, ומדוע?

הקדמה

פרשתנו עשירה מאוד במצוות מעשיות (למעלה מ־73 מצוות!) הנוגעות לכמה נושאים ב'בין אדם למקום' וב'בין אדם לחברו', וביניהן לומדים על איסור ה'כלאים'. בכללות, אלה סוגי הכלאים שנאסרו מן התורה:

- **כלאים בנטיעות:** לדוגמא, ערבוב גרעיני חיטה ושעורה עם גרעין גפן כדי להרכיב מהם סוג פרי חדש.
- **כלאים בבהמות:** לדוגמא, חרישה עם שור וחמור (שאינם הולכים באותו קצב) הקשורים לאותה מחרשה.
- **כלאים בבגדים:** לא לעשות בגדים של שעטנז עם צמר ופשתים מעורבים (בטוויית או בשזירת החוט).
- **בשר בחלב:** לא לבשל (ולערבב) בשר עם חלב - איסור הדומה מאוד לכאורה לאיסורי הכלאים הנ"ל.

כל סוגי הכלאים הנ"ל נראים מאוד דומים, אך כפי שנלמד היום, איסורים אלה שונים מאוד במהותם ועד שיננס השלכות הלכתיות בחילוקים בפרטים מסוימים של איסורים אלה.

כדי להסביר כל זאת, נצטרך להתעכב על שאילה יסודית בכל הנושא הנ"ל: לכאורה, מה רע בכך שהאדם רוצה לערבב שני מינים; מדוע התורה אוסרת **יצירתיות** זו של האדם? כשנבין עומק איסור זה, נבין טיב סוגי הכלאים השונים; וכמובן, שנוציא מכל זה הוראה מדהימה בעבודת ה', וכפי שנבאר בארוכה בעז"ה.

הערה למוסר השיעור

שיחה זו יסודית ביותר להסביר טעם איסורי הכלאים השונים, וגם איסור בשר בחלב, ע"פ חסידות, וביסוד דברי כמה ראשונים בנושאים אלה. כדאי לעיין בהתוודעויות של ש"פ משפטים תשל"ה ותש"מ, שם בוארו כמה עניינים שלא הובאו בשיחה. כדאי לעיין גם במאמרים השונים שהובאו בהערות השיחה (הכל נמצא במדור 'הוספות' של האתר). לקהל מתחיל: כדאי להסביר היטב בתחילת השיעור ההיבט ההלכתי הפשוט של איסורי כלאים השונים: בנטיעות, בבהמות ובבגדים וכו'.

ותן לחכם ויחכם עוד.

מקור 1

מדוע רק כלאי בגדים הותרו לצורך מצווה?

בפרשתנו, התורה מזכירה את איסורי הכלאים בנטיעות, בבהמות, ובבגדים (שעטנז):

תצא כב, ט: לא תזרע פרמך כלאים פן תקדש המלאה הזרע אשר תזרע ותבואת הפרם. לא תחרש בשור ובחמור יחדו. לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדו. גדלים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה (מדובר על מצוות ציצית בבגד עם ארבע כנפות).

מדוע נסמכה מצוות ציצית לאיסור השעטנז? מפרש רש"י:

רש"י: גדילים תעשה לך. אף מן הכלאים; לך סמך הפתוב (ראה הערה 1).

במילים אחרות, מ'סמיכות' הפסוקים לומדים שמותר לגמרי לעשות חוטים של ציצית מעורבים עם צמר ופשתים, או לשים חוטי ציצית של צמר על בגד פשתן (כמבואר בארוכה בהלכות ציצית). בנוסף לכך, חלק מבגדי הכהונה (ה'אבנט') היו עשויים מחוטי **צמר ופשתים**, כמובא ברמב"ם:

רמב"ם הל' כלי המקדש ח, יא: בגדי כהנה מותר להנות בהן, לפיכך לובשם ביום עבודתו ואפילו שלא בשעת עבודה; חוץ מן האבנט מפני שהוא שעטנז. אין הכהנים לובשים לעבודה אלא צמר ופשתים בלבד.²

נשאלת השאלה: הרי התורה הזכירה **שלשה** סוגי כלאים (בנטיעות, בבהמות ובבגדים); אם כן, מהו הטעם לכך, שהתורה התירה כלאי **בגדים** בעבודת המקדש ובמצות ציצית, ואילו לגבי שני הסוגים האחרים של כלאים, כלאי בהמה וכלאים בקרקע, איננו מוצאים היתר להשתמש בהם לצורך מצוה או במקדש וכו'? מהו **המיוחד** בכלאי הבגדים, להתירו רק הוא עבור צרכי מצווה?

ביוגרפיה - רש"י:

רבי שלמה יצחקי (בן יצחק), נולד בטרוויש שבצפון צרפת בשנת 4800 (1040). כתב פירוש לתורה, לנ"ך ולתלמוד שנחשבים כיסודיים ביותר (ונכתבו ע"פ רוח הקודש).

ביוגרפיה - רמב"ם:

רבי משה בן מימון, נולד בקורדובה שבספרד בשנת 4898 (1138). גולת הכותרת של ספריו הוא ה'משנה תורה' בו סידר רוב סוגיות הגמרא, לפי נושאים.

¹ מקור דין זה הוא מסמיכות הכתובים: עצם זה שהתורה סומכת שני פסוקים (המדברים על נושאים שונים) זה ליד זה, 'אומר' לנו שיש משהו ללמוד. מקור הדברים בגמרא יבמות ד, א: "דכתיב: לא תלבש שעטנז, גדילים תעשה לך, ואמר רבי אלעזר: סמוכים מן התורה מניין? שנאמר: סמוכים לעד לעולם עשויים באמת וישר".

² במילים אחרות: ישנם שני 'בעיות' בבגדי כהונה: (א) האיסור ליהנות מהם מחוץ למסגרת בית המקדש; (ב) ערבוב שעטנז הנמצא באבנט. וזהו החידוש כאן: לגבי בעיית ההנאה, כל עוד מדובר ביום **עבודתו** של הכהן, הוא רשאי ללבוש הבגדים גם בהפסקות, כשאינו עובד בפועל... מושא"כ לגבי האבנט, שהוא מוכרח להסירו מיד שמפסיק עבודתו (אפילו לכמה דקות).

מקור 2

מדוע בשר בחלב, הדומה לכלאים, לא הותר במוקדשין?

לפני שנתעכב בהגדרות שלשת סוגי הכלאים, נעמוד על דבר הדומה לכלאים - איסור בשר בחלב:

ריקאנטי משפטים כג, יט: לא תבשל גדי בחלב אמו. שְׁמָא .. טַעְמוֹ הוּא כְּסוּד הַכְּלָאִים.³

וכפי שהגמרא מבארת הצד השווה בין איסור בשר בחלב לבין איסור הכלאים:

גמרא פסחים מד, ב: בְּשָׂר בְּחָלָב - הָאֵי לְחֻדְיָה וְהָאֵי לְחֻדְיָה שְׂרִי, וּבְהֻדְיָ אָסוּר. כְּלָאִים נָמִי.

במילים אחרות: הן באיסור כלאים והן באיסור ערבוב בשר בחלב - האיסור הוא לערבב שני מינים, שכשהיו נפרדים היו מותרים לגמרי, אך כשמערבים אותם הם הופכים לדבר אסור.

והנה, גם בבשר בחלב, היה "הווה אמינא" להתירו לצרכי מצווה והקדש, אך המדרש דוחה זאת:

מכילתא משפטים כ: ... אֵין לִי אֵלָא [אָסוּר בְּשָׂר בְּחָלָב] בְּחָלָין, בְּמֻקְדָּשִׁין מִנֵּין? ...תְּלֻמוּד לֹמַר: "[רֵאשִׁית בְּכוּרֵי אֲדָמָתְךָ תִּבְיֹא] בֵּית ה' אֱלֹקֶיךָ, לֹא תִבְשֹׁל גְּדִי בְּחָלָב אִמּוֹ"⁴.

גם כאן נשאלת השאלה: כיון שאיסור בשר בחלב דומה ממש לאיסורי כלאים, מדוע לא הותר גם הוא בהקדש, ורק כלאי בגדים דווקא הותרו לצורך מצווה והקדש? (לקהל מתקדם - ראה הערה⁵).

מקור 3

ביאור הרמב"ן על כלאי בהמה וקרקע: "ערבוב מעשה בראשית"

הדבר יובן בהקדים דברי הרמב"ן, המסביר טעם וסוד איסור כלאי בהמה והקרקע:

רמב"ן קדושים יט, יט: ... לֹא הִזְכִּירוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁיְהִיָּה הַטֶּעַם נִעְלָם (ראה הערה⁶) וְשִׁיְהִיָּה יֵצֵר הָרַע וְאֲמוֹת הָעוֹלָם מְשִׁיבִים עֲלֵיהֶם⁷, אֵלָא בְּלִבִּישֵׁת שַׁעֲטָנָא, לֹא בְּכָלָי הַבְּהֵמָה. וְהַטֶּעַם .. כִּי הַשֵּׁם בְּרָא הַמִּינִים בְּעוֹלָם .. וְנָתַן בָּהֶם כּוֹחַ הַתּוֹלָדָה שֶׁיִּתְקַיְּמוּ הַמִּינִים, .. וְצוּהָ .. שִׁוְצִיאוֹ לְמִינֵיהֶם. ...וְהַמֶּרְכִּיב שְׁנֵי מִינִין, מְשַׁנָּה וּמְכַחֵשׁ .. וּמַעֲרַב בְּמַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית⁸ .. מִפְּנֵי שֶׁיִּשְׁתַּנּוּ בְּטַבְּעָם גַּם בְּצוּרָתָם בְּהוֹתָם יוֹנְקִים זֶה מִזֶּה, וְיִהְיֶה כָּל גֶּרֶעִין מִמֶּנּוּ כְּאִלוֹ הֶרֶב מִשְׁנֵי מִינִין⁹.

יוצא מכך, שישנו הבדל מהותי בין כלאי בהמה וכלאי קרקע לבין כלאי בגדים: בכלאי בהמה וכלאי קרקע - התערובת פועלת גם ב"כח התולדה" של שני המינים, וגורמת שינוי בעיקר ובעצם מהותם ומציאותם, כפי שנקבעו על ידי הקב"ה במעשה בראשית;

משא"כ בכלאי בגדים - שאין התערובת משנה את עצם המציאות של הצמר והפשתים, אלא, זוהי תערובת חיצונית לבד, אבל החוטים נשארים צמר ופשתים כפי שהיו, ואף ניתן להפריד ביניהם.

מקור 4

בשר בחלב - ממוצע בין כלאי בהמה וכלאי בגדים

עפ"ז, יוצא שמהות התערובת של בשר בחלב, הוא מעין ממוצע בין שני סוגי התערובות הנ"ל:

³ ומבאר שם עוד פירושים: "לפי הפשט - [טעם איסור בשר בחלב] הוא מפני האכזריות שיחלב אדם הבהמה ויבשל בו היוצא ממנה. אך זה הטעם אינו מספיק לטעם איסור בשר בחלב, ושמא כי טעמו הוא כסוד הכלאים. ויש עוד מפרשים כי הבשר והחלב רומזים לזרועות עולם" (בדומה למה שנפרש לקמן בעז"ה, על הקשר בין בשר בחלב למידות חסד וגבורה).

⁴ בדרך אפשר: גם כאן, לומדים לכאורה מדין 'סמוכים': מהו הקשר בין מצוות הבאת הביכורים לקב"ה ואיסור בשר בחלב? מזה לומדים שהתורה באה לרמז לנו, שגם כשתביא את ביכורי ההקדש - אל תביא אותם מבשר בחלב... (משא"כ ב'סמוכים' הנ"ל לגבי ציצית בשעטנז, שהוא בדיוק להיפך! התורה אומרת לנו, אל תעשה כלאים, אבל תעשה לך ציצית - גם מכלאים).

⁵ לקהל מתקדם: בעצם, יוצא מהנ"ל, שקיימים שלשה אופנים בהיתר הכלאים בהקדש: לגבי כלאי בגדים - התורה התירה את הכלאים בעבודת המקדש (ואף צוותה על כך!) וכן במצות ציצית. לגבי בשר בחלב - קיימת סברה להתירם במוקדשין אלא שלומדים מפסוק לאסור זאת. ולגבי כלאי בהמה וכלאי קרקע - אינה קיימת מלכתחלה שום אפשרות או סברה המתירה אותם במוקדשין, כך שאין צורך בלימוד מיוחד לאסור זאת. ולקמן נפרש טעם החילוק בין שלשת האופנים.

⁶ הרמב"ן מבהיר שם: "ואין הכוונה בהם שתהיה גזרת מלך מלכי המלכים בשום מקום בלא טעם, כי 'כל אמרת אלוה צרופה', רק החקים הם גזירת המלך אשר יחוק במלכותו בלי שיגלה תועלתם לעם, ואין העם נהנים בהם אבל מהרהרין אחריהם בלבם ומקבלים אותם ליראת המלכות, וכן חוקי הקב"ה הם הסודות אשר לו בתורה.. כולם בטעם נכון ותועלת שלימה".

⁷ רש"י אחרי יח, ד: "ואת חקתי תשמרו - דברים שהם גזירת המלך, שיצר הרע משיב עליהם, למה לנו לשומרו, ואומות העולם משיבין עליהם, כגון אכילת חזיר ולבישת שעטנז וטהרת מי חטאת, לכך נאמר אני ה' גזרתי עליכם, אי אתם רשאים להפטר".

⁸ וממשיך שם: כאילו יחשוב שלא השלים הקב"ה בעולמו כל הצורך ויחפוץ הוא לעזור בבריאתו של עולם להוסיף בו בריות...

⁹ וממשיך שם: "ואסור לחרוש בשור ובחמור (ולא רק להרביעם), מפני שדרך כל עובד אדמתו להביא צמדו ברפת אחת ויבאו לידי הרכבה". ועיין שם בהמשך פירושו, ומביא את פירוש רבינו בחיי דלקמן במקור 5 ("שלא לערבב הכחות המגדלים"...).

ביוגרפיה - ריקנאטי:

ר' מנחם רקנטי נולד באיטליה בערך בשנת 5100 (1250). היה פוסק ומקובל. כתב פירוש על התורה על דרך הקבלה, ספר על טעמי המצוות ופירוש על התפילות.

ביוגרפיה - מכילתא:

מכילתא (דרכי שמעון בר יוחאי) הוא כינויו של מדרש ההלכה על חומש שמות, הבא בעיקרו מאסכולת דבי רבי עקיבא ותלמידיו. (ישנו גם ספר אחר הנקרא בשם 'מכילתא דרבי ישמעאל').

ביוגרפיה - רמב"ן:

רבי משה בן נחמן, נולד בגירונה שבספרד בשנת 4954 (1194). שלט בכל מקצועות התורה, וחיבוריו כוללים פירושים לתנ"ך ולגמרא, חיבורים חכמת הקבלה ובמחשבת ישראל. עסק גם ברפואה.

לקוטי שיחות: מצד אחד, תערובת בשר בחלב אינה משפיעה, כתערובת כלאי בהמה, על "כוח התולדה", הקובע את הגדול והצמיחה לדורות.

אך מצד שני אין תערובת בשר בחלב דומה לתערובת שעטנז, כי בשעטנז אין ערב מחלט בין שני הסוגים, צמר ופשתים (הנשאים כפי שהיו, ונתן להפריד ביניהם); ואלו לגבי בשר בחלב קים אסור מן התורה דיקא בַּבְּשׁוּלָם יִחָדּוּ, כשהאחד נותן טעם באחר, כשמרכיבים משני המינים מציאות אחת חדשה¹⁰.

מקור 5

ביאור רבינו בחיי על הערבוב בעולמות עליונים הנפעל בכלאים

והנה, הבעייתיות בערבוב שני מינים אינו רק בעיה גשמית (היכולה להשפיע על המין והמשך קיומו כנ"ל), אלא זהו גם בלבול וערבוב רוחני של כוחות עילאיים, וכדברי רבינו בחיי הידועים:

רבינו בחיי קדושים שם:...המעמיד תולדות למטה מין בשאינו מינו הרי זה גורם הפך השלום, כי הוא מערבב הכוחות העליונים ומבטל אותן.. כי הוא חבור שני קצוות שהם שני הפכים.. ואין חבורן עולה יפה¹¹.

מה הן שני הקצוות הרוחניות הנמצאים בצמר ופשתים?... הנה מבואר על זה בתורת החסידות:

ע"פ מאמר בשעה שעלה משה תרס"ז: צמר ופשתים - וכן שור וחמור, בשר בחלב - רומזים לחסד ולגבורה, אשר הן מדות מנגדות, ולכן אין חבורן עולה יפה.

במילים אחרות: ערבוב שני מינים פועל ערבוב המידות חסד וגבורה למעלה (ראה הסבר בהערה¹²).

מקור 6

התכללות המידות הוא דבר נכון רק בעולם הקדושה

לכאורה, מהי הבעייתיות בערבוב שני מינים שונים כדי ליצור מהם מציאות מאוחדת? חיבור שני דברים שונים הוא הרי מעלה נפלאה ביותר - מעלת השלום, שהוא מעיקרי עבודת ה'¹³! ומבואר על כל בתורת החסידות:

ע"פ אור התורה נ"ך עמ' קלג: התכללות המדות בקדשה דומה ל"תערובות מין במינו", כי כל עניני הקדשה הכל הוא מין אחד¹⁴, הבטול וההכנעה אליו יתברך¹⁵.

לעצמם זאת, בעניני העולם, שבהם קיימת תחושת מציאות - הרי שם ה"ציור" של כל מדה הוא בתקף שאינם מאפשרים קיום של מדה אחרת, ובמיוחד מדה המנגדת, ולכן, אם נוצר חבור וערבוב של שני הפכים בעניני העולם, הרי זה באפן של תערובת "מין בשאינו מינו".

[עפ"ז, ניתן כבר להבין מדוע כלאי בגדים הותרו לצורך מצווה והקדש - מכיון שבעולם הקדושה, ההתכללות אפשרית, והיא מעלה נפלאה! אלא שיש להסביר קצת מדוע רק כלאי בגדים הותרו].

ביוגרפיה - רבינו בחיי:

פירוש על התורה, עם שילוב של פשוט, רמז, דרש, סוד. חובר ע"י רבי בחיי בן אשר, תלמיד הרשב"א נולד בספרד בשנת 5015 (1255). ואינו רבנו בחיי בן יוסף, בעל 'חובות הלבבות', שקדס לו בכ-200 שנה).

ביוגרפיה - המשך תרס"ו:

המשך מאמרים הנכתב ע"י הרבי הרש"ב, החמישי בשושלת רבותינו נשיאנו. נולד בשנת 5621 (1860) בעיירה ליובאוויטש. נקרא גם "הרמב"ם של תורת החסידות".

ביוגרפיה - אור התורה:

סדרת 42 ספרים על התנ"ך. נכתבו ע"י אדמו"ר ה'צמח צדק', השלישי בשושלת רבותינו נשיאנו. נולד ביום כ"ט באלול 5549 (1789) בעיר ליאזנא, ביילורוסיה.

¹⁰ במילים אחרות: כשאדם מערב בשר עם חלב, זה לא משנה שום דבר בהמשכיות הבשר שהבהמה תיתן החלב שהפרה תיתן... אין שום פירות ממעשה זה. ובכל זאת, התורה אוסרת אותם כשהם ממש מעורבים, עד שנוצר מהם מציאות חדשה. אמנם מציאות זו לא תפעל על המשך קיום הבשר והחלב בעולם, אבל בפועל, נוצרת מציאות אחת חדשה של בשר בחלב.

¹¹ וממשיך שם: "כבר ידעת מאמרם ז"ל: אפילו העליונים צריכים שלום, שנאמר: 'ענושה שלום במרומיו'. והשלום שלהם הוא קיומם ושיפעלו פעולתם במנויים... וכמו כן והבשר והחלב דוגמא ורמז כנגדם למעלה דברים מיוחדים"... עיי"ש.

¹² הדבר מבואר בארוכה במאמרים שהובאו בהערות השיחה (נמצאים במדור 'הוספות' של האתר). באותיות פשוטות, הביאור הוא כך (מבוסס על שיעור של הרב אשכנזי של ש"פ תצא תשע"ה):

צמר הוא לבן - סמל של חסד (צבע לבן נותן תחושת מרחב ורוגע לאדם), משא"כ פשתן הוא אדום - סמל של גבורה (צבע אדום יוצר תחושת צפיפות באדם ומתסס אותו; בכמה מדינות, ניתן לאסור על המעביד לצבוע המשרד באדום...).

כמו כן, טבע החמור הוא רגוע ואדיש, משא"כ השור הוא עצבני וחס; צבע החלב הוא לבן (ושתיתו מביא רוגע לאדם), וצבע בשר בהמה הוא אדום (ואכילתו דוחפת האדם לפעול עוד ולפרוץ גבולות)...

ולא מדובר רק בחילוקי צבעים, אלא זה נובע מהבדל עמוק במקור דברים אלה כפי שמגיעים ממידותיו של הקב"ה - אם נובעים ממידת החסד (הרצון לתת ללא הגבלה) או ממידת הגבורה (הרצון לתת רק למי ששירך). עיי"ש בהרחבה.

¹³ רמב"ם הל' חנוכה ד, יד: "...גדול השלום שכל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם". וראה גם בלקוטי תורה אמור לז, ד בפירוש מאמר חז"ל "לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארז" (גמרא תענית כ, א) - שלאדם יש מדות שונות, אך עליו לעבוד על כך שמדותיו תהיינה "רכות", כלומר, שכל מדה תאפשר קיומה של המדה ההפכית. וא"כ - זוהי מעלה נפלאה!

¹⁴ וכדברי הספרי על הפסוק (ואתחנן ו, ה) 'וְאַהֲבַתְּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ': "הפריש בין העושה מאהבה לעושה מיראה, העושה מאהבה שכרו כפול ומכופל. לפי שהוא אומר 'את ה' אלהיך תירא ואותו תעבוד', יש לך אדם שהוא מתירא מחברו, כשהוא מצריכו מניחו והולך לו, אבל אתה עשה מאהבה שאין לך אהבה במקום יראה ויראה במקום אהבה אלא במדת מקום בלבד".

¹⁵ וכדברי חז"ל (שהתבאר בתניא אגה"ק פי"ב) על הפסוק 'ענושה שלום במרומיו' - "מיכאל שר של מים, וגבריאל שר של אש ואין מכבים זה את זה", כי בהתייצבם לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה אין הם חשים את מציאותם העצמית, אלא את היותם שלוחיו של המלך הקב"ה, ולכן אין ביניהם ניגוד כלל, שניהם מהווים "מין אחד - שלוחי המלך".

ביאור ההבדל בין כלאי בגדים לכלאי בהמה וקרקע, יובן בהקדים תוצאות פעולת הערוב:

לקוטי שיחות: כאשר מחברים ומערבבים שני הפכים, יש שתי אפשרויות: א) מבטלים את הנגודים והסתירות, ואז נוצר בין הנגודים שלום. ב) כל אחד נשאר במקומו, ונוצרת מחלוקת ומריבה. בכלאי בהמה וכלאי קרקע - הפגם ב"ערבוב" הוא שבאמצעותו מתבטלים שני המינים מהיותם מינים נפרדים; בכלאי בגדים - כיון שהצמר והפשתים נשארים במציאותם - לפיכך גורם הערוב לערוב בניניהם לתוצאה הפוכה: לפרוד ולמחלוקת.

עפ"ז יובן הטעם לכך שרק כלאי בגדים הותרו לצורך מצווה:

לקוטי שיחות: הסבה להתיר כלאים בציצית, וכן בעבודת המקדש, היא, שבענין מצוה וקדשה - אין נוצרים מערבוב שני ההפכים פריד ומחלקת, אלא, להפך - נגרמים שלום ואחדות. אך סוג של כלאים, שבו ה"ערבוב" מבטל את המציאות של "למיניהם", את סדרי הבריאה, אסור גם בענין מצוה וקדשה, כמו בענין העולם, כי בכל מקרה אסור לבטל את הגבולות שקבע הקב"ה; ולכן שאר הכלאים אסורים גם במקדש.

במילים אחרות: אמנם התכללות שני מינים בעולם הקדושה הוא דבר נפלא, אך כל זאת הוא בתנאי שההבחנה בין שני המינים עדיין נשארת, אלא שהם הצליחו להתאחד ביחד; אבל התכלית לעולם לא יהיה לבטל אף אחד משני המינים, מצורתם המקורית, כפי שנקבעה ע"י הקב"ה!¹⁶

ולכן, רק כלאי בגדים, בהם הצמר והפשתים נשאר כפי שהם, כל אחד בגדרו הוא - הדבר הותר בהתכללות של קדושה; אבל שאר הכלאים, בהם הגדרת המינים נמחקת - הדבר אסור לעולם!¹⁷

עפ"ז יבואר הטעם לכך שבשר בחלב יותר לעתיד לבוא, כדברי רבינו בחיי:

רבינו בחיי שם: באותו הזמן .. יהיה אסור בשר וחלב בטל¹⁸.

אכן, על-פי ההסבר הנ"ל, ניתן לבאר כך טעם היתר בשר בחלב לעתיד לבוא:

לקוטי שיחות: הפיכת תערובת של בשר בחלב למציאות חדשה היא רק בגשמיותה ובחומריותה, אך אין הדבר משפיע על ה"כוחות" הרוחניים, על המציאות הפנימית. לעתיד לבוא, כש"ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדו כי פי ה' דבר" (ישעיה מ, ה) יתגלה שהמציאות האמתית של הבריאה היא הרוחניות שבו.

ולכן, אמנם בזמן הזה - ערוב בשר בחלב נאסר, מכיון שלפי דיני התורה, שניתנו לנשמה בגוף גשמי בעולם הזה, תערובת בשר בחלב נראית למציאות חדשה ממש; אכן, בימות המשיח - כשיראו המציאות האמתית של בשר בחלב, יראו שערוב הבשר עם החלב לא פעל בהם שינוי משמעותי - ולכן, הדבר יהיה מותר, ואדרבה התכללות חסד וגבורה שתופעל היא אחדות נעלית ביותר!

¹⁶ בדרך אפשר: זהו החילוק בין "אחידות" - שכולם מתנהגים בדיוק אותו דבר, לבין "אחדות" - שכל אחד שומר מעלותיו וכשרונותיו הייחודיים שניתנו לו ע"י הקב"ה, גם אם הם בניגוד למעלות של משהו אחר, אלא שמכיון שהאדם מבין שכולם עובדים עבור אותו הקב"ה, לכן, גם אם "מיכאל נשאר שר של מים, וגבריאל - שר של אש", הם מצליחים לעבוד ביחד! וכמובא בארוכה בכמה שיחות (לדוגמא: בלקו"ש ח"כ ר"ח סיון, שלמדנו בעיון בשנת תשע"ט, ועיי"ש בהערות השיחה).

¹⁷ **לקהל מתקדם:** עפ"ז יבואר טעם החילוק שהתבאר בהערה 5 לעיל: בבשר בחלב היה 'הווה אמנא' להתירו בהקדש, מכיון שהערבוב אינו משפיע על הגדרת המין, ולכן ניתן להתיר התכללות דקדושה; לפועל, המסקנה היא, שמכיון שסוף סוף, הבשר והחלב הראשונים בוטלו ונוצרה כאן מציאות חדשה של בשר בחלב - זה בעינינו! והדברים מופלאים, וד"ל.

¹⁸ וממשיך שם: "ומכאן תתעורר למה שאכלו המלאכים בשר בחלב, שנאמר: (וירא יח, ח) 'ויקח חמאה וחלב וכן הבקר', כי המלאכים אין להם יצר הרע, שאף בבני אדם הגופניים לא תהיה נהגת מצוה זו בזמן בטול יצר הרע".

"ובכן": מהי הוראת השיחה?

בדרך אפשר: ההוראה בשיחה זו היא לכל לראש כדי להראות לנו העומק הנמצא במצוות התורה, עד כמה גם בדברים הנראים ללא טעם (כאיסור כלאים ובשר בחלב) - יש לזה הסבר נפלא בתורתנו הקדושה, ובפרט כפי שהיא מוארת בתורת החסידות.

אכן, לכאורה עיקר ההוראה, הוא כדי להסביר לנו עד כמה חשוב מאוד לשמר את הייחודיות של כל אדם, ולא לנסות לבטלן כדי להתאחד;

אדרבה! יש להשתדל מאוד לנצל כישרונותיו השונים של כל אחד ואחד, ואפילו אם הם מנוגדים ממש! כשמתאחדים סביב הקב"ה, ניתן לשלב מעלות אלה עבורו יתברך.

ונקודה זו חוזרת על עצמה רבות במושגי חודש תשרי הבעל"ט:

אם בתחילת החודש ("בכסא") - בני ישראל מתאחדים עי"ז שמתעלמים מהחילוקים שביניהם; כשמגיע חג הסוכות - אנו מתאחדים דווקא עם השוני (לולב הכולל ארבעה מינים שונים; סוכה המאחדת כולם וכו').

וראה עוד בארוכה בלקו"ש ח"ט, שיחה שניה לחג הסוכות.

ותן לחכם ויחכם עוד.